

Foto in de kijker

De kapel van de Oudenberg in aanbouw

Jacques DE RO

Dit is zeker niet het gebruikelijke beeld dat we kennen van de kapel van Onze-Lieve-Vrouw van Bijstand op de Oudenberg. Het is Paul Van der Beken die bij toeval op de zolder van zijn ouders deze foto heeft "ontdekt". Hierop staat zijn grootvader Petrus Mommaerts, tweede van rechts achteraan op de stelling. Mommaerts is geboren in Antwerpen op 16 maart 1882 en trouwde met Pauline Van Hecke uit Onkerzele waarna ze gingen wonen in de Boelareststraat.

Hij overleed op 16 oktober 1966 in Geraardsbergen.

E. P. Rudolf Robert Labyn plaatst bij zijn beschrijving van de bouwgeschiedenis uit 1934 de afbraakdatum van deze 18de eeuwse kapel in 1905 ⁽¹⁾. Nog nauwkeuriger is M. Van Kerckhoven, die zich in zijn studie uit 1964 steunt op het *Archief van het klooster van de Oudenberg*. Op 1 december 1903 zou door E.P. Felix Vlieghe, zesde generaal van de jozefieten, en

zijn raadsleden worden beslist het bouwvallige heiligdom te vervangen door een groter stijlvol gebouw. Architect Frans Van Damme tekent de plannen, terwijl de aannemers Jozef Leuraert en Jan Baptist Lequime de werken laten uitvoeren. De afbraak zou gebeurd zijn in de maand juli 1905. De opbouw van de nieuwe kapel zou enige tijd worden gestaakt bij gebrek aan witte steen.⁽²⁾ Maar in een tekst uit 1939 van broeder Hermanus De Vlieghe worden

Grammont - Chapelle de la Montagne

Twee andere foto's van L'Haire met de kapel: links de oude en rechts de nieuwe kapel zoals we ze nog steeds kennen.

andere data gehanteerd: "De kapel van de Oudenberg werd in het jaar 1900 afgebroken en heeft zoo twee jaar aan de wisselvalligheden blootgesteld geweest; 1903 begon men voort te werken tot wanneer men een meter boven den grond was moest het werk stilgelegd worden bij gebrek aan Franse witte steen omtrent vier maanden wachten kon men eindelijk voortgaan met werken; den 8 sept. van 't jaar 1906 werd de kapel ingehuldigd door Z.H. den bisschop van Gent Antonius Stellemans (...)" De Vlieghe is in het begin van de 20ste eeuw koster van het bedevaartsoord en dus een eersterangsetuige. ⁽¹⁾

Op de foto ziet men de werklui volop bezig aan de ruwbouw, maar het is onduidelijk of deze genomen is al dan niet vóór de schaarste aan witte steen, want vooral buiten is deze steensoort dominant aanwezig. Hoe dan ook, de foto moet vermoedelijk geno-

men zijn tijdens de zomer van 1904 of 1905. Voor de binnenafrwerking en de versiering van de kapel mag men zeker nog op een kalenderjaar rekenen.

De beroepsfotograaf die dit onbekende beeld heeft vastgelegd is Théophile L'Haire. Een veelzijdig man die naast zijn fotografie ook bijzondere prestaties levert als tekenaar, schilder, decorateur en beeldhouwer. Hij wordt geboren te Dottenijs (Henegouwen) op 25 oktober 1874 als zoon van Henri François en van Julie Deffontaine, maar verhuist kort daarna met het gezin naar Geraardsbergen, waar zijn vader in 1875 begint te werken als *ajusteur-accordeur d'orgues* bij Charles Anneessens in de Adamstraat. Na zijn huwelijk met Rosalia Gaublomme in 1897, vestigt L'Haire zich - ondanks een vijf jaar durende artistieke opleiding

aan de *Stadsacademie voor Teekenen en Bouwkunde* - als schoenmaker in de Penitentenstraat 37. Een naaste buur in de Nieuwstraat is beroepsfotograaf Henri Cock, bijgenaamd *Cloasj Cock*, van wie hij uiteindelijk het vakmanschap leert. Vanaf circa 1905 wordt L'Haire zelf gevraagd om portretten te maken. Het is in die tijd dat hij deze foto neemt van de Oudenbergkapel. Maar het duurt nog tot 1910 vooraleer hij zich als zelfstandig beroepsfotograaf vestigt in de Grotestraat 9. Hier en later in de Oudenaardsestraat zal hij decennia lang talloze portretten nemen van naaste bewoners in de stad en van ver daarbuiten. L'Haire overlijdt op 14 mei 1956, maar blijft nog tot op heden bekend bij een breed publiek. ⁽⁴⁾

Jacques De Ro,
e-mail: jacques.de.ro@telenet.be

(1) R. R. LABYN, *Onze Lieve Vrouw van den Oudenberg*, s.l., 1934, p. 70.

(2) M. VAN KERCKHOVEN, *Het Heiligdom van Onze-Lieve-Vrouw op de Oudenberg te Geraardsbergen*, Leuven, 1987, p. 51.

(3) Dit tekstfragment is een oude notitie van D. Surdiacourt, waarbij de bron niet is vermeld.

(4) Voor een uitgebreide biografie van Théophile L'Haire, zie F. IMBO, *Theofiel L'Haire 1874-1956*, in *Carto Numis Club Geraardsbergen*, 1991, nr. 91, p. 9-10, nr. 92, p. 9-11 of de website users.skynet.be/fa052435. Een verder uitgewerkte biografie over L'Haire is opgenomen in ons boek in voorbereiding: *Monumenten van papier en karton. De moderne geschiedenis van Geraardsbergen op de leest van papiermakers, drukkers en fotografen*.